

Bruselj, 11. december 2025
(OR. en)

16777/25

ENER 679
CLIMA 601
CONSOM 306
TRANS 646
AGRI 712
IND 617
ENV 1387
COMPET 1345
FORETS 143
RELEX 1684
ECOFIN 1736

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	11. december 2025
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2025) 1005 final
Zadeva:	SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Sveženj za evropska omrežja

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 1005 final.

Priloga: COM(2025) 1005 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 10.12.2025
COM(2025) 1005 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Sveženj za evropska omrežja

1. Uvod

Evropska unija se je v zadnjih letih zaradi svetovnih geopolitičnih sprememb in trgovinskih nihanj, kakršnih še ni bilo, **znašla na kritičnem razpotju**. Ob nadaljevanju ruske vojne agresije proti Ukrajini je postalo še očitneje, **da sta energetska varnost in konkurenčnost izjemnega pomena pri oblikovanju naše skupne usode**. Bistveno je, da našim podjetjem in državljanom, ne glede na državo članico, v kateri se nahajajo, zagotovimo dostop do obilice čiste in cenovno dostopne energije, proizvedene v Evropi.

To pa je mogoče doseči le z **okrepitvijo naše energetske infrastrukture, ki je hrbtenica ne le našega energetskega sistema, temveč tudi same Evrope**. Pri teh prizadevanjih so omrežja osrednjega pomena. Omrežja omogočajo učinkovit pretok energije med državami članicami, uporabo cenejše čiste energije in pospeševanje elektrifikacije, s čimer prispevajo k **nižjim cenam energije in cenovno dostopnemu življenju za vse Evropejce**, kot je poudarjeno v akcijskem načrtu Komisije za cenovno dostopno energijo¹. Obenem zagotavljajo varno in zanesljivo oskrbo ter državam omogočajo, da se medsebojno podpirajo, ko je to potrebno, **v skladu s cilji načrta REPowerEU, kar omogoča postopno opuščanje uporabe energije, uvožene iz Rusije**².

Kljub napredku, doseženemu znotraj sedanjega pravnega okvira EU, imamo še vedno premalo domače energije in nismo dosegli ravni medsebojne povezanosti držav članic, ki bi omogočila vzpostavitev prave energetske unije, saj več držav članic ni na dobri poti, da bodo do leta 2030 dosegle cilj glede 15-odstotne zmogljivosti za medsebojno povezovanje. **Cena neukrepanja je ogromna**: leta 2022 so največji delež bruto razpoložljive energije v EU predstavljala fosilna goriva (70 %), pri čemer je bilo 98 % vse nafte in plina, ki sta se uporabila v državah članicah, uvoženih³. EU je posledično izpostavljena nestanovitnosti cen in geopolitičnim tveganjem. Evropa je leta 2024 za uvoz fosilnih goriv porabila približno 375 milijard EUR⁴. V očitnem nasprotju s tem zneskom so naložbe v obnovljive vire energije in omrežja še vedno razmeroma nizke: Evropa je leta 2025 zanje porabila 117 milijard USD, Kitajska pa 327 milijard USD⁵.

Nezadostno povezovanje in vlaganje v našo energetske infrastrukturo **neposredno vplivata na račune za energijo evropskih državljanov** in razvoj strateških sektorjev po vsej EU, kot so neto ničelne industrije ali digitalni sektor. V poročilih Maria Draghija in Enrica Lette je poudarjeno, da naše **cene električne energije ostajajo dva- do trikrat višje** od cen v ZDA; maloprodajne cene električne energije v EU so bile za industrijo v drugem četrtletju 2024 2,2-krat višje kot v ZDA, dvakrat višje kot na Kitajskem in 1,2-krat višje kot na Japonskem (v

¹ EUR-Lex – 52025DC0079 – SL – EUR-Lex.

² Načrt REPowerEU.

³ *Renewables, electrification and flexibility - For a competitive EU energy system transformation by 2030* (Obnovljivi viri energije, elektrifikacija in prožnost – konkurenčno preoblikovanje energetskega sistema EU do leta 2030 | Publikacije | Evropska agencija za okolje (EEA), str. 6 in 16.

⁴ Imports of energy products to the EU down in 2024 (Zmanjšanje uvoza energentov v EU leta 2024) – novice – Eurostat.

⁵ China's energy dominance in three charts (Prikaz kitajske prevlade na področju energije v treh grafih | MIT Technology Review.

preteklosti so bile nižje)⁶. V prvi polovici leta 2025 je povprečna cena električne energije za odjemalce v EU znašala od 0,3835 EUR na kWh v Nemčiji do 0,1040 EUR na kWh na Madžarskem, medtem ko so cene električne energije za negospodinske odjemalce znašale od 0,2726 EUR na kWh na Irskem do 0,0804 EUR na kWh na Finskem⁷. Eden od glavnih razlogov za te razlike so premajhne naložbe v našo infrastrukturo in njeno povezovanje. **Če ne bomo ukrepali**, bo 45 % potreb po čezmejni elektroenergetski zmogljivosti (kar ustreza 41 GW)⁸ do leta 2030 ostalo neizpolnjenih, neizkoriščena energija iz obnovljivih virov pa bi lahko do leta 2040 dosegla 310 TWh,⁹ kar je skoraj polovica električne energije, porabljene v letu 2023.

Na drugi strani **so koristi ukrepanja jasne**: večja povezanost trgov bi lahko omogočila prihranke pri stroških v višini 40 milijard EUR na leto, v primeru, da bi se obseg čezmejne trgovine z električno energijo povečal za 50 %, pa bi se letni BDP EU do leta 2030 povečal za približno 18 milijard EUR (ali za 0,1 %¹⁰). Da bi zadevni cilj dosegli do leta 2030, nam primanjkuje zmogljivosti za čezmejni prenos električne energije v višini 88 GW. Naložba v višini 5 milijard EUR bi znižala stroške sistema za 8 milijard EUR, ustvarila **neto gospodarsko korist v višini 3 milijard EUR** in ponazorila, kako lahko razvoj omrežja Evropejcem prinese resnično dodano vrednost in prihranke pri stroških¹¹.

Zato je nujno, da skupaj sprejmemo odločne ukrepe za reševanje strukturnih težav pri načrtovanju in vzpostavljanju energetske infrastrukture EU, da bi uspešno vzpostavili pravo energetske unijo, ki bo omogočala energetske neodvisnost, izboljšala našo konkurenčnost, spodbujala razogljičenje in okrepila našo energetske varnost. Sveženj za evropska omrežja, ki ga je danes predstavila Komisija, je namenjen prav temu. Navedene ukrepe dopolnjuje **pobuda za energetske avtoceste**, ki jo je leta 2025 v svojem govoru o stanju v Uniji predstavila predsednica Ursula von der Leyen in katere cilj je s **takojšnjim ukrepanjem** pospešiti napredek pri ključnih in nujno potrebnih projektih energetske infrastrukture, da bomo lahko v celoti izkoristili potencial našega energetskega sistema za odpornejšo, konkurenčnejšo in bolj trajnostno Evropo.

2. Odpravljanje strukturnih ozkih grl s svežnjem za evropska omrežja

⁶ Evropska komisija: Akcijski načrt za cenovno dostopno energijo (COM(2025) 79), str. 1.

⁷ [Electricity price statistics \(Statistični podatki o cenah električne energije\) – Statistics Explained – Eurostat](#).

⁸ [Desetletni načrt za razvoj omrežja 2024 / Poročilo o infrastrukturnih vrzelih / Opportunities for a more efficient European power system by 2050 \(Priložnosti za vzpostavitev učinkovitejšega evropskega energetskega sistema do leta 2050\)](#).

⁹ [Electricity and heat statistics \(Statistični podatki o električni energiji in energiji za ogrevanje\) – Statistics Explained – Eurostat](#).

¹⁰ Informativna predstavitev MDS o povezovanju energetskega trga EU, 17. januar 2025, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5438-2025-INIT/en/pdf>, str. 5.

¹¹ [Desetletni načrt za razvoj omrežja 2024 / Poročilo o infrastrukturnih vrzelih / Opportunities for a more efficient European power system by 2050 \(Priložnosti za vzpostavitev učinkovitejšega evropskega energetskega sistema do leta 2050\)](#).

A. Gradnja enotne energetske prihodnosti: okrepitev načrtovanja čezmejne infrastrukture na ravni EU in čim boljše izkoriščanje obstoječe infrastrukture

Sedanji okvir za načrtovanje omrežij iz uredbe o vseevropskem energetske omrežju (TEN-E) je zagotovil velik napredek pri usklajevanju in razvoju projektov čezmejne energetske infrastrukture. Od leta 2014 je bilo 124 projektov skupnega interesa in projektov vzajemnega interesa podprtih z 8,4 milijarde EUR iz Instrumenta za povezovanje Evrope, s čimer so se sprostile zasebne naložbe v vrednosti vsaj 15,8 milijarde EUR¹². Vendar pa **so nadaljnji ukrepi nujni**, da se zagotovijo nemoteno usklajevanje med nacionalno in regionalno ravno upravljanja ter ravno upravljanja EU, nemoteno medsektorsko usklajevanje ter vzpostavitev **povsem optimiziranega in medsebojno povezanega omrežja**.

Da bi to dosegli, je treba na podlagi obstoječih struktur, dosedanjih izkušenj in tesnejšega regionalnega sodelovanja preiti na **okvir EU za načrtovanje čezmejne energetske infrastrukture**, ki bo omogočal bolj usklajeno in zanesljivejše opredeljevanje potreb ter zagotovil, da bodo projekti skladni s sedanjimi in prihodnjimi evropskimi cilji. S svežnjem se tudi podpira boljše povezano evropsko energetske omrežje, krepijo strateška avtonomija, varnost in odpornost Evrope ter **spodbuja okrepljeno sodelovanje s sosednjimi partnericami** iz Evropskega gospodarskega prostora (EGP), Energetske skupnosti, vzhodnega partnerstva in južnega sosedstva.

V dveh letih od začetka veljavnosti predlaganega svežnja, predstavljenega danes, bo **Komisija pripravila celovit osrednji scenarij EU**, ki bo skladen z energetskimi in podnebnimi cilji EU ter bo zagotavljal stroškovno učinkovit, konkurenčen in varen sistem na ravni EU. Pri osrednjem scenariju se bodo upoštevali prispevki držav članic in vseh ustreznih deležnikov ter **sinergije med sektorji**. Na podlagi tega **bodo obe evropski mreži operaterjev prenosnih sistemov (ENTSO) in evropska mreža operaterjev vodikovih omrežij (ENNOH) opredelile infrastrukturne potrebe**.

Poleg tega je **okrepljeno evropsko posredovanje potrebno v primeru, da je bila opredeljena potreba po čezmejnih zmogljivostih**, ustrezni predlogi projektov za izpolnitev te potrebe pa niso bili predloženi. Komisija bi morala imeti možnost, da začne **postopek zapolnjevanja vrzeli**, ki bi temeljil na tesnem regionalnem sodelovanju ter v katerem bi bili sistemski operaterji in po potrebi nosilci projektov pozvani, naj predlagajo projekte za izpolnitev neizpolnjenih potreb.

Za vzpostavitev integriranega sistema je večja usklajenost načrtovanja na nacionalni ravni z načrtovanjem na evropski ravni bistvenega pomena, saj notranji omrežni elementi močno vplivajo na razvoj čezmejne infrastrukture, s tem pa tudi na čezmejno trgovino. **Načrtovanje distribucijskih omrežij** mora biti zato dobro usklajeno z načrtovanjem na ravni prenosa ter vključevati tesno sodelovanje z javnostjo in industrijo, da bodo prihodnja omrežja pripravljena na vse večjo proizvodnjo električne energije in vse večje povpraševanje

¹² [Portfelj projektov CINEA – uvodna stran | List – Qlik Sense](#).

po njej. Komisija bo v sodelovanju z vsemi ustreznimi deležniki to delo nadaljevala v okviru **akcijskega načrta za omrežja iz leta 2023**¹³.

Medtem je za izvedbo cenovno dostopnega in trajnostnega energetskega prehoda ter zagotavljanje energetske varnosti ključno, da **se pred naložbami v nove zmogljivosti čim bolj izkoristi obstoječa infrastruktura**. V skladu z načelom „najprej energijska učinkovitost“ je treba **tako na ravni omrežja kot na ravni uporabnikov dodatno spodbujati večjo uporabo pametnih električnih omrežij, inovativne in digitalne tehnologije ter ukrepe za povečanje učinkovitosti omrežja**, obenem pa zagotoviti zadostne zmogljivosti omrežja za pravočasno zadovoljitev dodatnega povpraševanja. Z uporabo tehnologij za izboljšanje omrežja se lahko na primer skupna zmogljivost omrežja v Evropi do leta 2040 poveča za 20 % do 40 %, stroški pa znižajo za 35 % v primerjavi z vrednostmi, ki bi bile do leta 2040 dosežene s tradicionalno širitvijo omrežja¹⁴. V skladu s svežnjem za evropska omrežja bi bilo treba ta načela dosledno **uporabljati pri načrtovanju omrežij** in poleg širitve fizične infrastrukture **spodbujati tudi s tem povezane projekte**. Na nedavno vzpostavljeni platformi Technopedia so predstavljeni primeri dobre prakse na področju tehnologij za izboljšanje omrežja in inovativnih tehnologij¹⁵. Prihodnje leto bo Komisija predstavila tudi strateški načrt za digitalizacijo in umetno inteligenco v energetskega sektorju, ki bo podprl večjo uporabo pametnih rešitev v evropskih omrežjih. Digitalna orodja lahko pomagajo pri obvladovanju povečane nestabilnosti, ki je zlasti posledica vključevanja energije iz obnovljivih virov. Poleg tega lahko h krepitvi stabilnosti omrežja prispevata infrastruktura za masovne podatke in infrastruktura v oblaku, ki bosta zato upoštevana v postopku načrtovanja.

Poleg tega dostop do omrežij v nekaterih državah članicah postaja izziv, domiselne rešitve pa lahko pomagajo pri sproščanju zmogljivosti in učinkovitem upravljanju čakalnih vrst. **Smernice za učinkovite priključitve na omrežje**, sprejete danes, vsebujejo priporočila in dobre prakse, ki jih lahko države članice in nacionalni regulativni organi uporabijo za takojšnjo obravnavo teh izzivov in čim učinkovitejšo uporabo obstoječih omrežij. Ta priporočila in dobre prakse vključujejo uporabo načela „kdor se prej pripravi, prej melje“, pregledna merila zrelosti za vse zahteve za priključitev, določitev jasnih mejnikov razvoja projektov in s tem povezanih kazni za primere neskladnosti ter redno spremljanje in odpravljanje čakalnih vrst za priključitev.

Sveženj za omrežja ima zato ključno vlogo pri zagotavljanju, da naš trg električne energije ostane trden in učinkovit. Z njim se krepi učinkovita uporaba obstoječe infrastrukture in tako prispeva k temu, da je 70 % prenosnih zmogljivosti na voljo za trgovanje z električno energijo med območji¹⁶. Poleg tega podpira našo zavezo za uresničitev cilja glede 15-odstotne zmogljivosti za elektroenergetsko povezanost do leta 2030, hkrati pa predstavlja

¹³ [Omrežja, manjkajoči člen – akcijski načrt EU za omrežja](#), COM(2023) 757 final.

¹⁴ Poročilo ACER o spremljanju elektroenergetske infrastrukture za leto 2024, [ACER 2024 Monitoring Electricity Infrastructure.pdf](#).

¹⁵ [Technopedia operaterjev distribucijskih omrežij in operaterjev prenosnih sistemov – domača stran](#).

¹⁶ Kot je predvideno v členu 15(2) Uredbe (EU) 2019/943 o notranjem trgu električne energije, je treba to minimalno zmogljivost doseči do 31. decembra 2025.

podlago za revizijo uredbe o upravljanju, namenjeno uskladitvi s podnebnimi in energetskimi cilji v prihodnjem desetletju.

B. Od načrtov k dejanjem: pospešitev izvajanja projektov energetske infrastrukture v praksi

Z opredelitvijo infrastrukturnih potreb in projektov smo šele na polovici poti. Tudi po opredelitvi projektov se gradnja pogosto še ne začne zaradi dolgotrajnih postopkov izdaje dovoljenj, pomanjkanja podpore javnosti, ovir pri financiranju ali težav pri delitvi stroškov med državami članicami. Vse to je treba obravnavati, hkrati pa izboljšati varnost naše infrastrukture in njeno odpornost proti namernim in nenamernim motnjam.

Prvič, dolgotrajni **postopki izdaje dovoljenj** ostajajo ena od **glavnih ovir za pravočasno vzpostavitev energetske infrastrukture in proizvodnjo energije v EU**. Po podatkih ACER je v letu 2023 pri izvajanju 26 % projektov skupnega interesa, povezanih z električno energijo, prišlo do zamud, ki so v povprečju znašale 12 mesecev, pri čemer je sama izdaja dovoljenj predstavljala več kot polovico celotnega časovnega okvira za vzpostavitev elektroenergetske infrastrukture¹⁷. Tudi **obdobja, potrebna za izdajo dovoljenj, se med državami članicami zelo razlikujejo**, pri čemer v primeru prenosnih omrežij to obdobje v povprečju traja pet let¹⁸, v primeru projektov skupnega interesa v povprečju 4,3 leta¹⁹, v primeru projektov na področju energije iz obnovljivih virov do devet let²⁰, v primeru objektov za shranjevanje od enega leta do sedem let²¹, v primeru polnilnih postaj pa do dve leti²².

EU je v letih 2022 in 2023 sprejela pomembne ukrepe za pospešitev postopkov izdaje dovoljenj za projekte na področju energije iz obnovljivih virov in infrastrukturne projekte, tudi z izredno uredbo (ki se je prenehala uporabljati junija 2025) ter revizijo direktive o energiji iz obnovljivih virov (RED). Vendar zamude še vedno nastajajo, zlasti pri vzpostavljanju samostojnih shranjevalnih in polnilnih postaj. Poleg tega je treba omeniti, da je okoljska presoja sicer potrebna za zaščito biotske raznovrstnosti in zagotovitev družbene sprejemljivosti projektov, vendar njene sedanje oblike ne omogočajo, da bi se učinkovito upoštevale posebnosti projektov z minimalnim vplivom na okolje, in lahko povzročijo nepotrebne zamude.

¹⁷ [2023 ACER PCI Report.pdf](#).

¹⁸ Poročilo ACER o spremljanju iz leta 2024: *Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system* (Razvoj elektroenergetske infrastrukture za podporo konkurenčnemu in trajnostnemu energetskega sistema), str. 18.

¹⁹ <https://www.acer.europa.eu/media/charts/PCIs-and-PMIs-monitoring-2025>.

²⁰ Končno poročilo je na voljo tu: [Technical support for RES policy development and implementation – simplification of permission and administrative procedures for RES installations \(RES Simplify\)](#) (Tehnična podpora za razvoj in izvajanje politike v zvezi z obnovljivimi viri energije – poenostavitev postopkov izdaje dovoljenj in upravnih postopkov v zvezi z obrati za obnovljive vire energije (RES Simplify) – Urad za publikacije EU).

²¹ Fraunhoferjev inštitut za raziskave na področju sistemov in inovacij ISI idr.: [Study on energy storage](#) (Študija o shranjevanju energije), 2023.

²² Informacije, ki jih zbirajo organizacije, ki se ukvarjajo s polnjenjem električnih vozil, zlasti ChargeUp Europe, Ionity in Milence.

Glede na navedeno sveženj za evropska omrežja ob upoštevanju regulativnega okvira EU za varstvo okolja vzpostavlja **okvir EU za poenostavitev in pospešitev postopkov izdaje dovoljenj** v zvezi z vso omrežno infrastrukturo, projekti s področja energije iz obnovljivih virov, projekti shranjevanja in polnilnimi postajami ter dodatno krepí določbe o projektih skupnega/vzajemnega interesa. Razogljíčenje je prvi ukrep, ki lahko pomaga pri varstvu narave in zmanjšanju onesnaženosti zraka. Ti poenostavljeni postopki izdaje dovoljenj naj bi se uporabljali v primerih, ko so na podlagi obsežnih izkušenj z izvajanjem sedanjega pravnega okvira vplivi na okolje omejeni; predlagane spremembe pomagajo pri doseganju **ravnovesja med zaščito biotske raznovrstnosti in hitro uvedbo sistema čiste energije**. Cilj je, da postopek izdaje dovoljenj v večini primerov ne bi trajal več kot dve leti, odvisno od vrste projekta, v primeru najbolj zapletenih projektov pa ne več kot tri leta.

Sodelovanje javnosti pri načrtovanju in izvajanju projektov je prav tako bistveno za krepítev zaupanja in doseganje ciljev EU, saj se s tem zmanjšuje tveganje dolgotrajnih sodnih postopkov²³. V skladu s svežnjem za omrežja mora imeti **od projektov na področju energije iz obnovljivih virov z močjo nad 10 MW koristi tudi lokalno prebivalstvo, ne le energetske skupnosti**. Sveženj poleg tega neodvisnim posrednikom omogoča, da podprejo dialog in mediacijo v zgodnji fazi, kar dodatno zmanjšuje tveganje sodnih postopkov in spodbuja skupni razvoj. Da bi Komisija odpravila pomisleke glede podpore javnosti, bo v **prvem četrtletju 2026** predstavila tudi praktíčen **nabor orodij za vključevanje javnosti**, ki bo olajšal izmenjavo dobrih praks in gradnjo zmogljivosti na področju vključevanja državljanov in lokalnih organov ter spodbujanja delitve koristi projektov, povezanih z energijo iz obnovljivih virov²⁴.

Še en izziv je tudi vse večje povpraševanje po energetskei infrastrukturi, ki močno obremenjuje **dobavne verige ter povečuje potrebo po delovni sili in spretnostih**, ozka grla v proizvodnji pa vse bolj zavirajo širitev in modernizacijo našega elektroenergetskega sistema. Čeprav je Evropa dom vodilnih proizvajalcev omrežne tehnologije, sedanja proizvodna zmogljivost v nekaterih segmentih ne zadostuje za zadovoljitev povpraševanja²⁵, zato se mora **sektor okrepiti, da bo lahko sledil tempu**.

Kot je poudarjeno v smernicah za učinkovite priključitve na omrežje, je **možnost vpogleda v povpraševanje bistvena za usmerjanje naložbenih odločitev industrije**. V pomoč pri tem bo Komisija skupaj z Evropskim telesom za operaterje distribucijskih sistemov **do foruma za energetske infrastrukturo 2026 vzpostavila platformo EU za načrtovanje distribucijskih omrežij**, ki bo na distribucijski ravni omogočala vpogled v prihodnje načrte in s tem povezane proizvodne potrebe v državah članicah. Komisija aktivno izvaja vrsto ukrepov za

²³ Ustrezni primeri dobre prakse so na voljo v delovnem dokumentu služb Komisije SWD(2024) 124 final – Smernice za države članice o dobrih praksah za pospešitev postopkov izdaje dovoljenj za projekte na področju energije iz obnovljivih virov in povezane infrastrukturne projekte.

²⁴ Kot so Konvencija županov, pakt za sodelovanje ter pobuda za hitre in pravične obnovljive vire energije in omrežja.

²⁵ Na primer, cene in dobavni roki za nove transformatorje in kable so se leta 2025 v primerjavi z letoma 2021 in 2022 skoraj podvojili (vir: [Building the future transmission grid – Strategies to navigate supply chain challenges \(Gradnja prihodnjega prenosnega omrežja – strategije za premagovanje izzivov v dobavni verigi\)](#); Mednarodna agencija za energijo, februar 2025).

zmanjšanje pritiskov na dobavne verige, zlasti s krepitvijo svojega dela, ki ga je začela v okviru ukrepa 13 iz akcijskega načrta za omrežja v zvezi s poenostavitvijo in uskladitvijo **skupnih tehnoloških specifikacij in tehničnih zahtev** ter izboljšanjem interoperabilnosti sistemov HVDC. **Posodobitev evropskega okvira za javna naročila**, napovedana za prihodnje leto, bo prav tako ključna za nadaljnje spodbujanje cilja glede zagotavljanja podpore naši proizvodni bazi, vključno z omrežnimi tehnologijami, proizvedenimi v Evropi.

Tretjič, za **cenovno sprejemljivo uvedbo omrežja** je treba **mobilizirati zasebne naložbe**. Ker se omrežna infrastruktura večinoma financira prek tarif, izpolnitev precejšnjih naložbenih potreb (1,2 bilijona EUR do leta 2040 za električna omrežja, od tega 730 milijard EUR samo za distribucijska omrežja in 240 milijard EUR za vodikova omrežja²⁶) predstavlja izziv. Uporaba sedanjega okvira bi lahko povzročila višje cene za odjemalce, zato so ukrepi EU na tem področju nujni.

Zato moramo zagotoviti omrežnine, primerne za prihodnost²⁷, po potrebi **preučiti dodatne načine financiranja infrastrukture**, vključno z zahtevo, da se del **prihodka od prezasedenosti vloži v povezovalne vode s seznama projektov skupnega/vzajemnega interesa**. Poleg tega s čedalje večjo povezanostjo čezmejne energetske infrastrukture **vse več projektov prinaša koristi tudi zunaj ozemlja, na katerem so bili izvedeni**. Zato je pravična in pregledna delitev stroškov ključna za preprečevanje nesorazmernih bremen za lokalne odjemalce. Da bi rešili ta izziv, je cilj svežnja za evropska omrežja zagotoviti večjo preglednost, gotovost in pravičnost pri ocenjevanju in delitvi stroškov in koristi ter **omogočiti združevanja projektov skupnega ali vzajemnega interesa**, da se olajšajo razprave o delitvi stroškov. Združevanje lahko olajša tudi financiranje, na primer z ustanovitvijo subjektov za posebne namene, s čimer bi se privabile dodatne naložbe.

Evropa povečuje finančno podporo za energetskega infrastrukturo. Nedavno sprejeta zakonodaja o vmesnem pregledu kohezijske politike nacionalnim in regionalnim organom omogoča, da sredstva za obdobje 2021–2027 namenijo ključnim prednostnim področjem, kot je energetski prehod²⁸. Poleg tega predlog Komisije glede naslednjega **večletnega finančnega okvira**²⁹ vključuje znatno okrepljen **Instrument za povezovanje Evrope**. Zgolj

²⁶ Artelys, LBST, Trinomics, Finesso, A., idr.: *Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy* (Naložbe v evropsko energetskega infrastrukturo, potrebne za razogljičenje gospodarstva), 2025.

²⁷ https://energy.ec.europa.eu/publications/communication-future-proof-network-charges-reduced-energy-system-costs_en.

²⁸ Podpora bi se lahko namenila razvoju čezmejnih povezovalnih vodov, razširitvi obratov za obnovljive vire energije, kot sta sončna in vetrna energija, nameščanju polnilne infrastrukture ter nadgradnji omrežij za distribucijo energije za učinkovito obvladovanje nihanj v oskrbi.

²⁹ EU trenutno zagotavlja znatno podporo, med drugim prek Instrumenta za povezovanje Evrope, evropskih skladov za regionalni razvoj, kohezijskih skladov ali načrtov za okrevanje in odpornost. V skladu s predlogom Komisije glede naslednjega večletnega finančnega okvira se bo proračun **Instrumenta za povezovanje Evrope na področju energetike** (IPE na področju energetike) znatno povečal, in sicer s 5,84 milijarde EUR za obdobje 2021–2027 na 29,91 milijarde EUR za obdobje 2028–2034. **Evropski sklad za konkurenčnost** bo zagotovil enoten tok financiranja (v višini 234,3 milijarde EUR) in namenska sredstva (v višini 26,2 milijarde EUR) za povečanje obsega in uvajanje tehnologij za razogljičenje in prehod na čisto energijo, vključno z infrastrukturo. **Načrti za nacionalna in regionalna partnerstva** (865 milijard EUR) bodo združili naložbe in reforme na področju čiste energije ter podprli izvajanje nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov.

financiranje EU sicer ne more zadovoljiti naših ogromnih naložbenih potreb. Proračun EU mora imeti večjo vlogo pri zmanjševanju tveganj zasebnih naložb in sproščanju financiranja, ki ga zagotavljajo institucionalni vlagatelji. V prihajajoči **strategiji za naložbe v čisto energijo** bodo predlagani konkretni ukrepi za privabljanje in zagotavljanje večjih **naložb zasebnega sektorja**, tudi s podporo EIB, ki je ključna partnerica pri pospeševanju uvajanja omrežja.

Kar zadeva **vodik**, se projekti zaradi omejene bankabilnosti in visokih tveganj v vrednostni verigi razvijajo počasi. Da bi to rešili, bo **Komisija ocenila in po potrebi podprla potencialne rešitve**, kot so pogodbe za razliko ali čezmejno usklajevanje regulativnih orodij, tudi znotraj **regionalnih skupin na visoki ravni**, za zagotovitev **usklajenega napredka in pomoči pri zapolnjevanju vrzeli v financiranju**.

Četrtič, **krepitev varnosti in odpornosti naše energetske infrastrukture** je v današnjem geopolitičnem kontekstu in ob upoštevanju vse večjih tveganj, povezanih s podnebjem, ključnega pomena. Nedavni incidenti v Baltskem morju, vključno s poškodbami povezovalnega plinovoda Balticconnector in povezovalnega voda Estlink 2, kažejo na ranljivost čezmejne energetske infrastrukture, dogodki, povezani s podnebnimi spremembami, in nenamerne motnje pa ostajajo pomembna tveganja za našo zanesljivost oskrbe.

Za zaščito energetske neodvisnosti EU sveženj za omrežja zagotavlja, da so vidiki fizične in kibernetske varnosti v načrtovanje čezmejnih projektov vključeni že od samega začetka, spodbuja odpornost in vgrajeno varnost nove infrastrukture, povečuje preglednost lastništva, da bi se preprečila odvisnost od tujih subjektov z visokim tveganjem, zagotavlja, da so izboljšave fizične in kibernetske varnosti in odpornosti obstoječe infrastrukture upravičene do financiranja iz Instrumenta za povezovanje Evrope, hkrati pa preprečuje prekrivanje z drugimi vrstami finančne podpore EU. Poleg tega bo Komisija na podlagi akcijskega načrta za kabelsko varnost nadaljevala svoje delo prek regionalnih kabelskih vozlišč in povečala uporabo nabora orodij za kabelsko varnost³⁰.

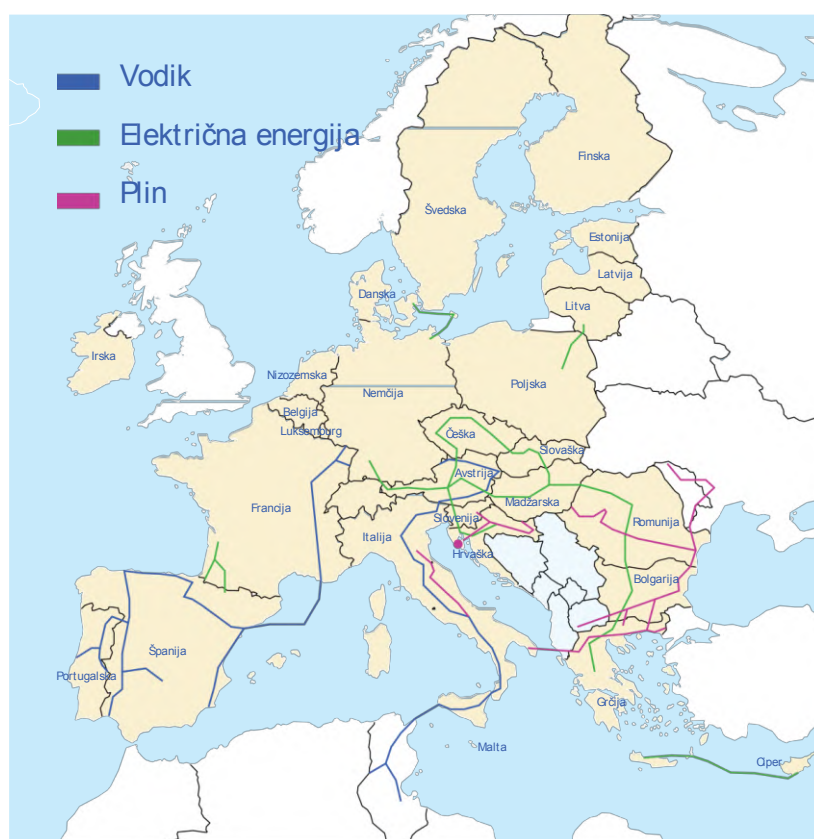
3. Osem prednostnih nalog za hrbtenico evropskega energetskega sistema: pobuda za energetske avtoceste

Predsednica Ursula von der Leyen je v svojem govoru o stanju v Uniji 10. septembra 2025 napovedala osem **energetskih avtocest**. Z energetskimi avtocestami, ki temeljijo na obstoječih projektih skupnega in vzajemnega interesa v okviru TEN-E ter vodilnih projektih iz akcijskega načrta za cenovno dostopno energijo, se obravnavajo **najnujnejše potrebe po energetski infrastrukturi, ki zahtevajo posebno dodatno kratkoročno podporo in zavezanost izvajanju, da bi se odpravila ozka grla, ki ovirajo napredek**³¹.

³⁰ Akcijski načrt EU za kabelsko varnost, JOIN(2025) 9 final, eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025JC0009.

³¹ [Delegirana uredba o drugem seznamu projektov skupnega interesa in projektov vzajemnega interesa Unije ter priloga k navedeni uredbi – Energija](#).

Energetske avtoceste bodo omogočile okrepitev energetske varnosti, zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv, vključitev več obnovljivih virov energije v omrežje, spodbujanje elektrifikacije, znižanje cen energije, pospešitev izvajanja načrta REPowerEU in zagotavljanje pomoči državam članicam pri prilagajanju na postopno opuščanje uvoza ruskih fosilnih goriv. Na drugem seznamu projektov skupnega interesa in projektov vzajemnega interesa Unije, ki je bil objavljen 1. decembra 2025 in vključuje 235 projektov čezmejne energetske infrastrukture v EU in tretjih partnerskih državah, kot so povezave Celtic Interconnector, Black Sea Interconnection Cable in Estlink 3, imajo številne energetske avtoceste status projekta skupnega ali vzajemnega interesa. V okviru TEN-E imajo vsi projekti skupnega interesa in projekti vzajemnega interesa s seznama Unije več ugodnosti, vključno s prednostnim statusom, poenostavljenimi postopki izdaje dovoljenj in upravičenostjo do finančne pomoči iz Instrumenta za povezovanje Evrope.

Slika 1: Zemljevid osmih energetskih avtocest

1. Pyrenean crossing 1 in Pyrenean crossing 2 [zagotovitev boljše povezanosti Iberskega polotoka s povezovalnimi vodi, ki prek Pirenejev segajo do Francije]
2. Great Sea Interconnector [povezava Cipra s celinsko Evropo, da se odpravi njegova elektroenergetska izoliranost]
3. Harmony Link [krepitev energetskih povezav z baltskimi državami]
4. Povratni tok Transbalkanskega plinovoda [izboljšanje oskrbe z energijo na Balkanu in v vzhodnih sosednjih državah]
5. Bornholm Energy Island [Baltsko morje kot odobalno vozlišče povezovalnih vodov]
6. Izboljšanje stabilnost cen in energetske varnosti v Jugovzhodni Evropi
7. SouthH2 Corridor [južni vodikov koridor]

8. Jugozahodni vodikov koridor od Portugalske do Nemčije

Komisija se zavezuje, da bo nemudoma **pospešila izgradnjo energetskih avtocest z okrepljenim političnim usklajevanjem**, pri čemer se bo oprla na regionalne skupine na visoki ravni, po potrebi mobilizirala podporo evropskih koordinatorjev in tesno sodelovala s projektno skupino za energetske unije, po potrebi pa bo svojo dejavnost razširila tudi zunaj držav članic EU. Vsak projekt bo na ravni EU obravnavan prednostno, Komisija pa bo države članice podpirala pri zagotavljanju, da bodo ti projekti **enako prednostno obravnavani tudi na nacionalni ravni**.

Za zagotovitev **učinkovitega čezmejnega sodelovanja na področju izdaje dovoljenj** se bo Komisija osredotočila na opredeljene prednostne povezovalne projekte ter državam članicam zagotovila večjo podporo pri opredeljevanju skupnih postopkov za učinkovito in uspešno izdajanje dovoljenj, pri tem pa bo po potrebi pomagal evropski koordinator. Na podlagi teh izkušenj s tesnejšim usklajevanjem postopkov izdaje dovoljenj bo lahko Komisija razmislila o nadaljnjih ukrepih. Poleg tega bo z namenom okrepitve upravne zmogljivosti organov za izdajo dovoljenj in digitalizacije postopkov izdaje dovoljenj v zvezi z energijo iz obnovljivih virov države članice podprla z namenskimi ukrepi, ki bodo dopolnjevali regulativni okvir za izdajo dovoljenj. To bo vključevalo uporabo orodij, kot je instrument za tehnično podporo, in preučitev možnosti vzpostavitve pilotnega mehanizma za izdajo dovoljenj prek obstoječih svetovalnih instrumentov, da se izboljšajo zmogljivosti in dostop do financiranja za naložbe in reforme na področju izdaje dovoljenj. Komisija bo prek skupine strokovnjakov za postopke izdaje dovoljenj tudi spodbujala izmenjavo znanja o možnostih financiranja in razvoj novih digitalnih platform za izdajo dovoljenj.

Nekateri projekti so že priznani kot pomembni projekti skupnega evropskega interesa, kar prinaša dodatne koristi v smislu financiranja in usklajevanja. Podobno bodo avtocesti Pyrenean crossing 1 in Pyrenean crossing 2, jugozahodni vodikov koridor in avtocesta Jugovzhodne Evrope določeni kot pilotni projekti v okviru **orodja za usklajevanje konkurenčnosti**, kar pomeni, da se bo zanje uporabljal vsevladni pristop, ki je del orodja, in da bodo zanje na voljo posebne zmogljivosti za reševanje horizontalnih vprašanj. Prednostni ukrepi, ki bodo določeni v okviru orodja za usklajevanje konkurenčnosti, se bodo izvajali v povezavi s prizadevanji ustreznih skupin ali forumov na visoki ravni in bodo odražali potrebe posameznih avtocest, kot so povečanje prožnosti energetskega sistema, reševanje vprašanj v zvezi z dobavnimi verigami ali težave s financiranjem.

Poleg tega so bili avtocestam v baltski, srednjeevropski in jugovzhodnoevropski regiji v okviru TEN-E nedavno dodeljeni evropski koordinatorji³², da bi bilo mogoče projekte izvesti

³² [New European coordinator appointed to oversee completion of Baltic synchronisation energy project - European Commission](#) (Imenovana nova evropska koordinatorica za nadzor nad zaključkom energetskega projekta sinhronizacije omrežij baltskih držav – Evropska komisija). [New European coordinator appointed for the Central and South-East European energy interconnectivity](#) (Imenovan nov evropski koordinator za energetske povezave v Srednji in Jugovzhodni Evropi).

pravočasno s spodbujanjem čezmejnega dialoga, zagotavljanjem podpore v postopkih izdaje dovoljenj in pri financiranju, podpiranju držav članic ter poročanju o napredku in ovirah. **Komisija bo poleg tega okrepila obstoječe strukture in zagotovila namenska sredstva** za večjo in neprekinjeno osredotočenost na izgradnjo osmih energetske avtocest, po potrebi v tesnem sodelovanju z evropskimi koordinatorji.

Komisija bo aktivno sodelovala z vsemi zadevnimi državami članicami in omenjeni nabor orodij v celoti izkoristila za uspešno vzpostavitev energetske avtocest. Evropski svet bo redno prejemal informacije o napredku, da se zagotovijo politična zavezanost, preglednost in odgovornost.

Priloga: Dodatni kratkoročni ciljno usmerjeni ukrepi za posamezne energetske avtoceste

Poleg zgoraj predstavljene horizontalne podpore bo Komisija zagotovila tudi **ciljno usmerjene kratkoročne ukrepe za reševanje posebnih izzivov posameznih avtocest**, da bi se v naslednjih šestih do devetih mesecih dosegli konkreten napredek in rezultati.

1. Pyrenean crossing 1 in Pyrenean crossing 2 [elektroenergetske povezave prek Pirenejev za boljšo povezanost Iberskega polotoka]

Iberski polotok ostaja nezadostno povezan s preostalim energetske trgom EU, saj trenutna čezmejna zmogljivost za povezovanje Francije in Španije znaša le 2,5 GW. To ovira povezovanje trgov, povzroča vztrajne razlike v cenah in ovira vključevanje energije iz obnovljivih virov. Poleg projekta za vzpostavitev medsebojnih povezav v Biskajskem zalivu, ki je v fazi izgradnje, je cilj teh dveh dodatnih pirenejskih projektov **skupno zmogljivost medsebojnih povezav do leta 2040 povečati na 8 GW** ter tako okrepiti odpornost sistema in zmanjšati omejevanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov. Oba projekta za vzpostavitev medsebojnih povezav prek Pirenejev sta bila **na veljavni seznam projektov skupnega/vzajemnega interesa ponovno vključena** kot prednostna projekta, namenjena odpravi tega ozkega grla. Maja 2025 so bila projektu Navarra (ES)–Landes (FR) iz Instrumenta za povezovanje Evrope dodeljena nepovratna sredstva v višini 11,1 milijona EUR za pripravljalne študije. Kljub strateškemu pomenu se projekt izvaja razmeroma počasi, potrebna pa so dodatna prizadevanja za notranje okrepitve in pojasnitev načina financiranja.

Kratkoročni ukrepi: Komisija si bo prizadevala za sprejetje skupne politične izjave na naslednjem ministrskem srečanju skupine na visoki ravni za Jugozahodno Evropo (prvo četrtletje 2026), pri čemer bo cilj potrditi **začetek izvajanja vsaj enega od projektov** in obravnavati potrebne notranje okrepitve omrežja.

2. Great Sea Interconnector [vzpostavitev elektroenergetske povezave med Ciprom in celinsko Evropo, da se odpravi elektroenergetska izoliranost]

Ciper je edina država članica EU, ki še ni priključena na evropsko električno omrežje³³, kar omejuje njegovo vključevanje na notranji energetske trg in zmanjšuje možnosti za vključevanje energije iz obnovljivih virov. Načrtovani povezovalni vod Great Sea Interconnector med Grčijo in Ciprom bo odpravil to vrzel, s tem pa se bo končala elektroenergetska izoliranost Cipra, podprlo razogljčenje Cipra in okrepila odpornost evropskega energetskega sistema. Povezovalni vod bo poleg tega omogočil vključevanje večjih količin energije iz obnovljivih virov v širšo sredozemsko regijo.

³³ Irska bo na električno omrežje EU priključena prek povezovalnega voda Celtic Interconnector, ki je v fazi izgradnje ter bo povezal Irsko in Francijo.

Projekt, ki je bil ponovno uvrščen na veljavni seznam projektov skupnega/vzajemnega interesa, bo z dolžino skoraj 900 km najdaljši podvodni kabel na svetu. Projekt je bil podprt z nepovratnimi sredstvi iz Instrumenta za povezovanje Evrope, vključno z 2,3 milijona EUR za študije izvedljivosti in 658 milijoni EUR za gradnjo odseka med Grčijo in Ciprom. Maja 2025 so se zaključila dela na podvodnem kablu, ki celinsko Grčijo povezuje s Kreto, kar je ključen korak k vzpostavitvi popolne medsebojne povezanosti.

Izvajanje projekta ovirajo zapletene geopolitične razmere, ki bi lahko vplivale na časovni razpored in stroške. Zaradi strateške vrednosti te povezave je pomembno, da države članice tesno sodelujejo, da bi rešile izzive in zagotovile dokončanje projekta.

Kratkoročni ukrepi: Komisija bo v tesnem sodelovanju s prihodnjim ciprskim predsedstvom Sveta leta 2026 še naprej zagotavljala močno politično in tehnično podporo projektu največjega strateškega pomena, tudi z namenskimi dogodki in razpravami na visoki ravni ter dodatnimi ukrepi za obravnavo geopolitičnih vidikov.

3. Harmony Link [krepitev elektroenergetskih povezav baltskih držav, da se povečajo varnostne koristi njihove neodvisnosti od Rusije]

Vse tri baltske države so 9. februarja 2025 svoje elektroenergetske sisteme uspešno sinhronizirale s celinsko Evropo, kar je pomemben mejnik za evropsko energetske varnost. Pomemben naložbeni projekt, ki ga je treba še izvesti v okviru projekta skupnega interesa za sinhronizacijo omrežij baltskih držav, je vzpostavitev **povezovalnega voda Harmony Link med Litvo in Poljsko**, ki bo omogočil popolno povezanost baltskih trgov z električno energijo. Nedavno imenovanje evropske koordinatorke za zaključek tega projekta bi moralo omogočiti hitro izvedbo.

Ko bo povezovalni vod Harmony Link zaključen, bo okrepil povezanost trgov, omogočil trgovanje z električno energijo prek Poljske ter spodbudil konkurenco, ki lahko zniža cene za odjemalce in podjetja v regiji. Poleg tega bo olajšal vključevanje energije iz obnovljivih virov. Povezovalni vod Harmony Link bo poleg tega znatno okrepil energetske varnost v baltskih državah. Danes je povezovalni vod LitPol Link edina povezava med baltskimi državami in celinsko Evropo, zato bi v primeru izpada baltski energetske sistem utrpel resne posledice.

Kratkoročni ukrepi: Komisija bo podprla pravočasno izvedbo tega projekta z okrepljenim regionalnim sodelovanjem ter na naslednjem srečanju na visoki ravni v zvezi z načrtom medsebojnega povezovanja na baltskem energetske trgu v letu 2026 na ministrski ravni ocenila napredek, potem ko je bil lani v zvezi z navedenim načrtom podpisan posodobljen memorandum o soglasju, in zagotovila, da se bo v novem akcijskem načrtu skupine na visoki ravni za načrt medsebojnega povezovanja na baltskem energetske trgu izgradnja te avtoceste obravnavala prednostno.

4. Povratni tok Transbalkanskega plinovoda [zanesljivost oskrbe z energijo na Balkanu in v vzhodnem sosedstvu]

Povratni tok Transbalkanskega plinovoda ni projekt širitve zmogljivosti, temveč projekt usklajenega prizadevanja v Srednji in Jugovzhodni Evropi za **čim večjo uporabo obstoječih zmogljivosti za prenos zemeljskega plina v obratni smeri, tj. od juga proti severu**. Ta funkcionalnost je ključna za diverzifikacijo oskrbe z zemeljskim plinom v Jugovzhodni Evropi in prenehanje uvažanja iz Rusije.

Ker ima Transbalkanski plinovod precejšnjo prenosno zmogljivost, ima lahko osrednjo vlogo pri regionalni diverzifikaciji in uresničevanju ciljev načrta REPowerEU. Ta potencial se bo še povečal po letu 2027, ko naj bi v Romuniji začelo delovati plinsko polje Neptun Deep. Polno delovanje Transbalkanskega plinovoda od juga proti severu bi skupaj z diverzifikacijo virov spodbudilo trgovino, konkurenco in likvidnost trga v regiji, ne da bi bila za to potrebna draga nova infrastruktura.

Kljub temu potencialu **sedanje regulativne in tržne ovire v več državah članicah vzdolž plinovoda ovirajo uporabo Transbalkanskega plinovoda in zmanjšujejo njegovo ekonomsko upravičenost**. Z nedavnim imenovanjem evropskega koordinatorja za regijo Srednje in Jugovzhodne Evrope se bo okrepila podpora, ki jo EU namenja odpravljanju teh ovir.

Kratkoročni ukrepi: Komisija bo v okviru skupine na visoki ravni za energetske povezanost Srednje in Jugovzhodne Evrope (CESEC) okrepila sodelovanje z vsemi zadevnimi državami, vključno z Moldavijo in Ukrajino, da bi se **čim prej povečala komercialna privlačnost plinovoda**, hkrati pa zagotovila dolgoročno skladnost s pravnim redom EU na področju energetike. V tem okviru bo Komisija še naprej podpirala prizadevanja skupine na visoki ravni CESEC za usklajevanje kakovosti plina in **odpravljanje dejavnikov, ki ovirajo čim večjo uporabo Transbalkanskega plinovoda**.

5. Bornholm Energy Island [Baltsko morje kot odobalno vozlišče povezovalnih vodov]

Bornholm Energy Island (BEI) je prvi hibridni odobalni projekt, nahaja pa se jugozahodno od otoka Bornholm v izključni ekonomski coni Danske. Projekt je zasnovan kot prihodnje energetske vozlišče z **možnostjo širitve in priključitve več povezovalnih vodov** drugih držav. Ponovno je bil potrjen z uvrstitvijo na drugi seznam projektov skupnega/vzajemnega interesa in je septembra 2025 iz Instrumenta za povezovanje Evrope prejel nepovratna sredstva za gradbena dela (645,2 milijona EUR). Projekt BEI predstavlja matrico za prihodnje odobalne pobude EU; povečal bo povezanost trgov, izboljšal zanesljivost oskrbe na ravni EU ter koristil Danski in Nemčiji, pa tudi državam članicam zunaj regije. S povezovanjem odobalne proizvodnje energije z danskim in nemškim nacionalnim omrežjem se odobalna vetrna energija iz nacionalnega vira spreminja v skupno evropsko sredstvo za nadaljnjo elektrifikacijo, s čimer se krepi naša skupna odpornost in energetska neodvisnost. Preostali izzivi se nanašajo na sporazum med Dansko in Nemčijo o delitvi dodatnih stroškov podpore za odobalno vetrno polje na Danskem ter na dokončanje regulativnega okvira na Danskem, zlasti kar zadeva čezmejno odgovornost.

Kratkoročni ukrepi: Na podlagi sporazuma o nepovratnih sredstvih iz Instrumenta za povezovanje Evrope v vrednosti 645 milijonov EUR za podporo danskemu delu projekta

Bornholm Energy Island (BEI), ki je bil podpisan 4. septembra 2025 v Københavnu ter se nanaša na izgradnjo dveh novih pretvorniških postaj in namestitev sistema podvodnih kablov, bo Komisija Dansko in Nemčijo še naprej podpirala pri doseganju političnega dogovora o delitvi stroškov za odobalno proizvodnjo energije v danskih vodah in pri dokončanju danskega regulativnega okvira v zvezi s čezmejno odgovornostjo. Poleg tega bo še naprej podpirala prizadevanja za interoperabilnost odobalnih omrežij, da bi se lahko projekt BEI v prihodnosti razvil v pravo odobalno vozlišče za baltsko regijo.

6. Izboljšanje stabilnosti cen in energetske varnosti v Jugovzhodni Evropi, tudi s shranjevanjem

Za regijo Jugovzhodne Evrope so značilne velike strukturne razlike v cenah, na kar je pokazala tudi skokovita rast cen v letu 2024, tako da povprečne razlike v cenah med posameznimi državami presegajo 10 EUR/MWh.

Namen energetske avtoceste **elektroenergetskih povezav v Jugovzhodni Evropi** je odpraviti kritične vrzeli v elektroenergetski infrastrukturi v regiji ter tako izboljšati stabilnost cen, povečati zanesljivost oskrbe in spodbujati povezovanje regionalnih trgov. Ta energetska avtocesta bo omogočila boljše izkoriščanje obstoječih medsebojnih povezav in obravnavo prihodnjih čezmejnih potreb za odpravo sedanjih razlik v cenah. Ocena potreb sistema iz desetletnega načrta za razvoj omrežja Evropske mreže operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo (ENTSO-E) za leto 2024 je pokazala, da je na večini meja v regiji potrebna okrepitev infrastrukture. Za izpolnitev teh potreb bo ključno hitro izvajanje obstoječih projektov skupnega interesa in prednostnih projektov elektroenergetske infrastrukture skupine na visoki ravni za energetske povezanost Srednje in Jugovzhodne Evrope (CESEC). S pospešitvijo shranjevanja v regiji se bo izboljšala tudi prožnost sistema.

Kratkoročni ukrepi: Za pospešitev napredka bosta ključna tesno usklajevanje in podpora skupine na visoki ravni CESEC in koordinatorja pobude CESEC. Komisija bo zagotovila, da bodo prihodnje leto na vseh ravneh potekale posebne razprave na visoki ravni, da se ohrani zagon in podpre izvajanje.

7. SouthH2 Corridor [južni vodikov koridor (Tunizija, Italija, Avstrija in Nemčija)]

Južni vodikov koridor bo ključen za spodbujanje pravičnega in trajnostnega energetskega prehoda v Sredozemlju, zlasti v Severni Afriki, hkrati pa bo omogočil razogljičenje industrijskih središč vzdolž svoje poti. Ima velik potencial za povečanje trgov proizvodnje obnovljivega vodika, infrastrukture za obnovljivi vodik in odjema obnovljivega vodika, spodbujanje povezovanja trgov ter vzpostavitev podpornega regulativnega in naložbenega okvira, usklajenega s strategijo in regulativnim okvirom EU za vodik.

Ta koridor **vkjučuje štiri projekte skupnega interesa**, pri čemer so bila nekaterim že dodeljena nepovratna sredstva, namenjena izvedbi študij, iz Instrumenta za povezovanje Evrope, in [projekt vzajemnega interesa, ki vključuje Tunizijo], vsi projekti pa so bili ponovno potrjeni z vključitvijo na drugi seznam projektov skupnega/vzajemnega interesa. V prihodnje bo treba glede na to, da je razvoj trga vodika v zgodnjih fazah, opraviti nadaljnje

konceptualno delo, zlasti za zmanjšanje tveganj, povezanih z naložbami, hkrati pa ohraniti vzajemno koristno partnerstvo s Severno Afriko.

Kratkoročni ukrepi: Kratkoročno bo Komisija okrepila prizadevanja sekretariata SoutH2 za usklajevanje in izvajanje pod skupnim vodstvom Generalnega direktorata za Bližnji vzhod, Severno Afriko in Perzijski zaliv ter Generalnega direktorata za energijo. Okrepil se bo tudi regionalni dialog, in sicer v okviru srečanj tristranske delovne skupine EU za južni vodikov koridor (Italija, Avstrija in Nemčija) in petstranske skupine (Alžirija, Tunizija, Italija, Avstrija in Nemčija), ki bodo z namenom pospešitve izvajanj pobude potekala v začetku leta 2026. K vzpostavitvi te energetske avtoceste bo prispevala tudi vodilna pobuda za vsesredozemsko sodelovanje na področju energije in čistih tehnologij, uvedena s paktom za Sredozemlje³⁴.

8. Jugozahodni vodikov koridor od Portugalske do Nemčije

Po jugozahodnem vodikovem koridorju se bo razogljichen vodik iz proizvodnih obratov v Jugozahodni Evropi prenašal v središča industrijskega povpraševanja, kar bo pospešilo razogljichenje sektorjev, v katerih je težko zmanjšati emisije, in omogočilo učinkovito vključevanje energije iz obnovljivih virov. Pobuda zajema **ključne projekte skupnega interesa, ki vključujejo Portugalsko, Španijo in Francijo, ter notranje povezave, ki segajo proti Nemčiji**. Skupen cilj teh projektov je **do leta 2030 zagotoviti do 2 milijona ton obnovljivega vodika letno** ter tako izboljšati energetska varnost in prožnost v vsej regiji.

Vendar je dosednji napredek omejen, ostaja pa tudi več izzivov, vključno s pomanjkljivim uvajanjem, zamudami pri izvajanju predpisov, težavami pri zagotavljanju financiranja in usklajevanju ukrepov za zmanjševanje tveganja vzdolž koridorja ter strateškimi prednostnimi nalogami v državah članicah, saj je treba zagotoviti, da bo koridor prinašal skupne koristi vsem udeležencem.

Kratkoročni ukrepi: Za pospešitev napredka bosta ključna tesno usklajevanje in obnovljena politična podpora prek skupine na visoki ravni za Jugozahodno Evropo. Prihodnje ministrsko srečanje skupine na visoki ravni za Jugozahodno Evropo v prvem četrtletju 2026 bo pripomoglo k okrepitvi prizadevanj in omogočilo razpravo med državami članicami o ključnih tehničnih in finančnih vidikih ter vidikih zmanjševanja tveganj pri razvoju koridorja.

³⁴ [Skupno sporočilo o paktu za Sredozemlje – Bližnji vzhod, Severna Afrika in Perzijski zaliv](#).